

Mødet genoptoges Kl. 8.

Knudsen: De Bemærkninger, der fra forskellige Sider ere fremsatte i Anledning af de Udtalelser, jeg fremkom med forleden Dag, have foranlediget mig til atter at begære Ordet. Jeg skal først henvende mig til den højtærede Landbrugsminister, som jeg desværre ser ikke er til Stede i dette Øjeblik. Ærede Medlemmer ville erindre, at jeg udtalte mig om nogle Anmærkninger til Finanslovens § 2, som angaar forskellige Byggearbejder, der agtes udførte paa forskellige Skovrider- og Skovløbsteder, som høre til Statens Domæner. Jeg ankede navnlig over den Maade, hvorpaa man der vilde indrette Karlekamrene, idet jeg henviste til, at de Klager, der oftest høres ude i Landet, ere Klager over de meget elendige Rum, man der ude bruger til Tyendekamre, og den Maade, hvorpaa den høje Regering her gaar frem, er den stik modsatte af den, Regeringen efter min Mening burde gaa, idet Regeringen efter den Maade, hvorpaa Karlekamrene her indrettes, netop sanktionerer adskillige af de uheldige Sider, der klæbe ved Karlekamrene ude paa Landet. Der skulde saaledes ved Skovridergaarden Stenderupstrand indrettes et Karlekammer i Selekamret, saaledes: at Selekamret tillige blev Karlekammer. Karlen skulde altsaa nøjes med et Selekammer til Opholdsrum. Hertil bemærkede nu den højtærede Minister, at hvor der nu er Selekammer, skal der ogsaa laves Karlekammer, og det hindrede ikke, at der kunde laves et Skillerum. Men det er jo i Modstrid med, hvad der staar i Anmærkningerne, som jeg har tilladt mig at citere. Spalte 341—42 nævnes blandt de Byggearbejder, det anses for nødvendigt at foretage, „Omdannelse af Selekamret til *tillige* at være Karlekammer“. Hvis det kan forstaaes saaledes, at Selekamret skal deles i to Kamre, forstaar enten jeg ikke at læse, eller ogsaa er det udtrykt paa en meget daarlig Maade, saa jeg maa anmode den ærede Minister om at faa det udtrykt noget bedre; det kan jo gøres endnu gennem Finansudvalget. Saaledes som det nu staar, staar der, at Selekamret tillige skal være Karlekammer, altsaa ganske det samme, som jeg har sagt, at Karlen skal

□

have Ophold i Selekamret. — Der er et andet Karlekammer, der skal indrettes i umiddelbar Forbindelse med Kostalden. Efter at man fra først af havde tænkt at anbringe en Svinesti i umiddelbar Forbindelse med Kamret, har man dog ment, at det var for groft og vil nu have det lavet saaledes, at Adgangen til Karlekamret sker gennem Kostalden. Den ærede Minister benægtede ikke, at det forholdt sig saaledes. Men i Stedet for, som jeg havde ventet, at udtale sig mod denne Indretning af Karlekamret, syntes den højtærede Minister, det i Grunden var meget godt. Han anførte, at en Kostald kan være meget pæn, at der er mange pæne Kostalde ude omkring, og at en Dør fra Kostalden neppe kan gøre farlig meget, i alt Fald naar den er tæt, for saa kan Karlen dog lukke for sig. Det forekommer mig ikke, at man kan være tilfreds med det Svar, den højtærede Minister der har givet, thi det forekommer mig absolut forkasteligt at indrette et Opholdssted for Mennesker saaledes, at de skulle gaa igennem hos Dyrene. Og hvor er Grænsen mellem pæne og mindre pæne Kostalde? Har man Lov til at lave Karlekammer som har Indgang gennem en saakaldet pæn Kostald, følger deraf ogsaa, at man kan indrette et Karlekammer, hvortil der er Adgang gennem en mindre pæn Kostald. Paa denne Maade byder man sine Karle Opholdsrum, som ere ganske uanstændige, og det skulde dog Staten ikke gaa i Spidsen for. Det, jeg tilsigtede ved mine Udtalelser, var — det sagde jeg tydelig nok — at fremhæve, at Tyendet omkring paa Landet trænger til en Lovbeskyttelse bl. a. for derved at faa Sikkerhed for, at de faa ordentlige Opholdsrum, og at der, naar man skal give saadanne Lovbestemmelser — man kalde det nu en Tyendelov eller hvad man vil — deriblandt maa være en Bestemmelse om, at man ikke maa indrette Folkekamre i umiddelbar Forbindelse med Staldene. Det forekommer mig, at det er uanstændigt at byde Folk den Slags Opholdssteder, og at man giver deres Stilling et nedværdigende Stempel, naar de skulle have en saadan Indgang til deres Værelser. Tidligere har det jo været saaledes, at der paa Landet herskede patriarkalske Forhold, hvor Tjenestefolkene kom sammen med Familien. Dette Forhold forsvinder mere og mere; idet det ikke alene er ved Bøndergaarde, men ogsaa ved Proprietær- og Herregaarde, at den Slags Ting finder Sted. Og naar